

HUDEBNÍ VÝCHOVA

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět *Hudební výchova* vychází ze vzdělávací oblasti RVP ZV *Umění a kultura*. Dává žákům příležitost, aby projevovali a uspokojovali svou přirozenou potřebu setkávání s hudbou. Tuto potřebu předmět podněcuje, rozvíjí a kultivuje. Hudební výchova by měla být předmětem uvolnění, radosti, citového prožitku, seberealizace, zábavy, týmové práce, při které se žáci budou učit rozpoznávat krásu umění, ctít schopnosti a výkony druhých lidí, vystupovat před spolužáky i dospělými, organizovat společenské akce, rozvíjet svou fantazii a tvůrčí schopnosti. Vyučovací předmět Hudební výchova usiluje o to, aby se z žáků stali budoucí návštěvníci koncertních sálů a divadelních sálů, aby poznali souvislosti všech druhů umění a aby vhodně využívali celý komplex hudebních činností v různých oblastech svého života a obohatili tak své estetické vnímání a prožívání světa.

Hudebně výchovné činnosti dělíme na čtyři hlavní oblasti:

Vokální činnosti – práce s hlasem, při níž dochází ke kultivaci pěveckého i mluvního projevu v souvislosti s uplatňováním a posilováním správných pěveckých návyků.

Instrumentální činnosti – hra na hudební nástroje a jejich využití při hudební reprodukci i produkci.

Hudebně pohybové činnosti – ztvárňování hudby a reagování na ni pomocí pohybu, tance a gest.

Poslechové činnosti – aktivní vnímání znějící hudby, při níž žák poznává hudbu ve všech jejích žánrových, stylových i funkčních podobách, učí se hudbu analyzovat a interpretovat.

Rozsah a hloubku učiva volí vyučující s ohledem na hudební schopnosti žáků a na jejich dosavadní zkušenosti. Hudebně výchovné činnosti vhodně propojuje. Volba vhodných didaktických prostředků je zcela závislá na učitelově rozhodnutí.

Vyučovací předmět hudební výchova je povinný vyučovací předmět se vyučuje v **1. až 9. ročníku v 1 hodinové týdenní dotaci** (celkem 9 hodin). Výuka probíhá v učebnách vybavených klavírem, orffovým instrumentárem a prostorem vhodným pro práci mimo lavice. Hudba je osvojována nejen při vyučování, ale i návštěvou výchovných koncertů, na besedách o hudbě i samostatně v mimoškolních hudebních aktivitách. Žáci se o hudbě a svých zážitcích z ní učí hovořit. Používají při tom pojmy a hudebně naukové poznatky, které jsou vyvozovány ze znějící hudby a aplikovány ve všech hudebních aktivitách. Při hodnocení výsledků práce žáků přihlíží vyučující především k jejich přístupu k celému muzickému komplexu hudebních činností, ke snaze spolupracovat s ostatními, a k úsilí o co nejlepší výsledek. Je možné zohlednit i případnou jednostrannou zaměřenost žáka na určitý typ hudebních činností.

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Kompetence k učení rozvíjíme tak, že:

- Vedeme žáky ke kultivaci jejich hudebnosti v oblasti hudebního sluchu, zpěvního hlasu, smyslu pro rytmus, melodického a harmonického cítění, hudební paměti, představivosti a fantazie.
- Vedeme žáky k tomu, že důležitější jsou získané dovednosti a znalosti, než známka na vysvědčení.
- Ve výuce se zaměřujeme na získávání dovedností a učivo používáme jako prostředek k jejich získání.
- Ve výuce rozlišujeme základní učivo a učivo rozšiřující.
- Rozvíjíme u žáků receptivní, reprodukční a částečně i produkční schopnosti a dovednosti aktivitami vokálními, instrumentálními, poslechovými a hudebně pohybovými.
- Podporujeme u žáků samostatnost a motivujeme je podporou vlastního výběru reprodukováných skladeb.
- Uplatňujeme individuální přístup k žákovi, při výuce a při hodnocení používáme prvky pozitivní motivace.
- Na začátku hodiny navozujeme cíl výukové hodiny a na konci provádíme shrnutí.
- Prostřednictvím sebehodnocení vedeme žáky k posouzení svých dovedností a učiněných pokroků.
- Ve výuce zřetelně rozlišujeme základní učivo a učivo rozšiřující.

Kompetence k řešení problémů rozvíjíme tak, že:

- Učíme žáky různým vyjadřovacím hudebním technikám a použití vhodných prostředků k vyjádření svého záměru.
- Ukazujeme žákům, že problém není hrozba, ale výzva.
- Podporujeme originální způsoby řešení hudebního vyjadřování.
- Ve škole i při mimoškolních akcích průběžně monitorujeme, jak žáci posuzují hudební dění.

Kompetence komunikativní rozvíjíme tak, že:

- Učíme žáky porozumění hudebně vyjadřovacím prostředkům a společenským funkcím hudby, jednotlivých uměleckých epoch.
- Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování.
- Vedeme žáky k pochopení umění jako specifického způsobu poznání a k užívání jazyka umění jako svébytného prostředku komunikace.
- Podporujeme přátelskou komunikaci mezi žáky z různých tříd, ročníků, věkových kategorií skrze společné muzicírování při akcích školy.
- Učíme žáky naslouchat hudbě a vnímat hudební projevy druhých, jako nezbytný prvek účinné mezilidské komunikace.

Kompetence sociální a personální rozvíjíme tak, že:

- Pomáháme žákům získat vhled do hudební kultury české i jiných národů.
- Podporujeme skupinovou výuku a kooperativní vyučování a využíváme tyto formy pro vzájemnou inspiraci, snazší dosažení cíle a podporu znevýhodněných žáků.

- Rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role a ukazujeme, jak lze práci rozdělit v rámci týmu.
- Vedeme k pochopení emocionálního působení hudby a jejím vlivem k vytváření mostů mezi lidmi.
- Prohlubujeme u žáků jejich vztah k hudebnímu umění v celé oblasti hudební kultury.
- Umožňujeme žáku zažít pocit úspěchu, spokojenosti a sebeúcty a společně s žáky nastavujeme vhodnou míru sebekritiky a kritiky.

Kompetence pracovní rozvíjíme tak, že:

- Vedeme žáky k zaujímání vhodných postojů k hudbě ve všech jejích oblastech.
- Při výuce hudební výchovy vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí.
- Vedeme žáky k chápání procesu umělecké tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům v mnohotvárném světě.
- Vedeme žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem a toleranci k jejich hudebním projevům.

Kompetence občanské rozvíjíme tak, že:

- Vedeme žáky k národní hrdosti, seznamujeme je aktivně s hudebním kulturním dědictvím v celém jeho rozsahu.
- Netolerujeme sociálně patologické projevy chování. Zaměřujeme se na jejich prevenci.
- Zprostředkováváme žákům myšlenku evropanství prostřednictvím evropské klasické, lidové i populární hudby.
- Učíme žáky vhodně využívat psychohygienický účinek hudby.
- Vedeme žáky správnému zacházení s dostupnými hudebními nástroji, k jejich údržbě.
- Různými formami (exkurze, film, beseda apod.) seznamujeme žáky s různými profesemi hudební oblasti.
- Pomáháme hudebně nadaným žákům ve volbě vhodného povolání, ve kterém svůj talent mohou uplatnit.

I. stupeň**OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU – 1. období (1. – 3. ročník)**

VÝSTUPY Z RVP	VÝSTUPY ŠVP	UČIVO	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
<i>HV-3-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase</i> <i>HV-3-1-01p zpívá jednoduché písně v rozsahu kvinty</i>	<ul style="list-style-type: none"> osvojuje si nové písně, projevuje zájem o zpěv a hudební činnosti – uvolněně, intonačně a rytmicky správně zpívá ve sboru, ve skupině, sólo (dobrovolně), texty písní zná z paměti dovede zazpívat brumendo na neurčitý vokál, při zpěvu netísni hrudník, dodržuje zásady hlasové hygieny zazpívá z paměti alespoň 5 písní, pokusí se zazpívat kánon dle individuálních možností čistě a rytmicky správně zpívá s doprovodem i bez doprovodu (měkké nasazení, vyrovnávání vokálů, hlavový tón, opora bránice), při zpěvu přirozeně dýchá reaguje na dirigenta (dynamika, tempo) při zpěvu sleduje obrys melodie v notovém záznamu rozlišuje tónorod 	<i>Lidové písně podle daného ročního období.</i> <i>Kánon rytmický a melodický dle výběru.</i> <i>Lidové písně z různých světových oblastí.</i> <i>Vokální hry s jednoduchou improvizací.</i>	
<i>HV-3-1-02 rytmičuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem</i> <i>HV-3-1-02p správně a hospodárně dýchá a zřetelně vyslovuje při rytmicizaci říkadel i při zpěvu</i>	<ul style="list-style-type: none"> zopakuje zpívané nebo hrané rytmicko-melodické motivy melodizuje jednoduché texty (jména, říkadla) zpívá ve skupině s oporou melodického nástroje nebo učitelova zpěvu (později i harmonického doprovodu) vytleská rytmus textů se čtvrtovými a osminovými hodnotami melodický doprovod (ostinato, prodleva) 	<i>Lidová říkadla podle daného ročního období.</i> <i>Rytmicizace slovy při aktivním poslechu.</i>	
<i>HV-3-1-03 využívá jednoduché</i>	<ul style="list-style-type: none"> technicky správně používá jednoduché nástroje 	<i>Doprovod lidových písní</i>	

hudební nástroje k doprovodné hře	<p>Orffova instrumentáře</p> <ul style="list-style-type: none"> • správně zvolí improvizovaný nástroj podle charakteru doprovázené písně nebo tance a použije je rytmicky vhodně • vhodně použije dětský instrumentář a improvizované nástroje jako vlastní doprovod k rytmiizaci textu, sborové recitaci, vlastnímu zpěvu • doplňuje zpěv spolužáků dvoutaktovou mezihrou 	<p><i>k danému ročnímu období.</i></p> <p><i>Rytmiizace na hudební nástroje při aktivním poslechu.</i></p>	
<p>HV-3-1-04 reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie</p> <p><i>HV-3-1-04p reaguje pohybem na tempové a rytmické změny</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapojí se alespoň do dvou hudebně pohybových her • doprovází zpěv nebo pohyb tleskáním, pleskáním, luskáním, podupy • ovládá prvky hry na tělo a doprovází tímto způsobem zpěv svůj nebo spolužáků • dokáže pohybem vyjádřit výraz a náladu hudby • pohybově vyjádří charakter melodie, tempo, dynamiku a citový prožitek hudby 	<p><i>Pohybové hry ke zvoleným písním.</i></p> <p><i>Rozlišení 3/4 a 4/4 rytmu.</i></p>	
<p>HV-3-1-05 rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby</p> <p><i>HV-3-1-05p rozliší sílu zvuku</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • používá ve správných souvislostech pojmy rychle a pomalu, potichu a nahlas, vysoké a hluboké tóny, stoupavá a klesavá melodie 	<p><i>Hraje hudební hry s dynamikou, tempem a různou melodií.</i></p>	
<p>HV-3-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální</p> <p><i>HV-3-1-05p pozorně vnímá jednoduché skladby</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • dovede vyslechnout krátkou ukázkou symfonické hudby • podle zvuku a tvaru se učí poznávat hudební nástroje • rozliší hudbu podle její společenské funkce 	<p><i>Aktivní poslech hudebních skladeb různých žánrů přiměřený věku.</i></p>	

OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU – 2. období (4. – 5. ročník)

VÝSTUPY Z RVP	VÝSTUPY ŠVP	UČIVO	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
<p>HV-5-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasu v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti</p> <p><i>HV-5-1-01p zpívá písně v přiměřeném rozsahu k individuálním schopnostem</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zazpívá ve sboru alespoň 10 nových písní, alespoň 5 písní zná z paměti a zazpívá je ve skupině nebo sólo • ve sboru z paměti zazpívá hymnu ČR, uvede základní údaje o její historii 	<p><i>Lidové písně podle daného ročního období z celého světa.</i></p> <p><i>Umělé písně přiměřené věku.</i></p> <p><i>Vokální hry s jednoduchou improvizací.</i></p>	
<p>HV-5-1-02 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not</p> <p><i>HV-5-1-02p, HV-5-1-07p propojí vlastní pohyb s hudbou</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • provede melodizaci a rytimizaci textů, obmění hudební modely • propojuje více hudebních činností do jednoho celku (zpěv s doprovodem, melodií i pohybem) • rozpozná základní notový záznam (notová osnova, houslový klíč, rytmus) a dle svých schopností se v něm orientuje 	<p><i>Lidové písně podle daného ročního období z celého světa.</i></p> <p><i>Umělé písně přiměřené věku.</i></p> <p><i>Vokální hry s jednoduchou improvizací.</i></p>	
<p>HV-5-1-03 využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní</p> <p><i>HV-5-1-03p doprovází spolužáky na rytmické hudební nástroje</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • rytmicky doprovází zpěv svůj nebo svých spolužáků • doplňuje zpěv spolužáků přede hrou i mezihrou • technicky správně a rytmicky vhodně použije jednoduché nástroje Orffova instrumentáře 	<p><i>Doprovod zvolených písní lidových i umělých.</i></p> <p><i>Rytmizace na hudební nástroje při aktivním poslechu.</i></p>	
<p>HV-5-1-04 rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby</p> <p>HV-5-1-05 vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přehledy, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace</p>	<ul style="list-style-type: none"> • na základě vlastní pěvecké a hráčské zkušenosti vnímá a pojmenovává různé díly skladeb • v rámci hudebních her využívá nabídnutý prostor pro improvizaci 	<p><i>Hrajeme hudební hry zaměřené na hudební formu, využíváme prvky elementárního komponování.</i></p>	

<p>HV-5-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metrorytmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny <i>HV-5-1-06p odliší tóny podle výšky, síly a barvy</i> <i>- pozorně vnímá znějící hudbu různých skladeb</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • vyslechne krátké symfonické, komorní či nástrojové koncertní skladby. Projevuje svou toleranci k různým hudebním žánrům • rozpozná dílovost v malých hudebních formách • hraje hudební hry aktivního poslechu, kterými vyjadřuje přechod mezi díly a různé použité hudební prostředky. 	<p><i>Aktivní poslech hudebních skladeb různých žánrů přiměřený věku (B. Smetana, A. Dvořák, W. A. Mozart, L. Janáček atd.)</i></p>	
<p>HV-5-1-07 ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace <i>HV-5-1-06p - správně hospodaří s dechem při interpretaci písní</i> <i>-frázování</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • improvizuje při tanci • pohybem vyjádří výraz a náladu hudby • zapojí se do hudebně-pohybových her 	<p><i>Pohybové hry ke zvoleným písním, písničkám z aktivního poslechu.</i></p> <p><i>Pohybové hry zaměřené pouze na ztvárnění hudby i různých tanečních kroků.</i></p>	

OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU – II. stupeň

VÝSTUPY Z RVP	VÝSTUPY ŠVP	UČIVO	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
HV-9-1-01 využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách <i>HV-9-1-01p doprovází písně pomocí ostinata</i>	<ul style="list-style-type: none"> realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů 	<i>Hudební realizace písní dle vlastního výběru žáků ze současné hudební tvorby.</i>	
HV-9-1-02 uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednoglase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého <i>HV-9-1-02p interpretuje vybrané lidové a umělé písně</i>	<ul style="list-style-type: none"> správně nasadí tón, správně dýchá odhadne správnou hlasitost zpěvu, správně rozliší mluvený projev od pěveckého hlas používá přirozeně, dbá na hlasovou hygienu vícehlasý zpěv v jednoduchých dvojhlasech a kánonech 	<i>Zpěv populárních písní z celého světa.</i> <i>Vokální hry s prvky elementární kompozice a improvizace.</i>	
HV-9-1-03 reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace <i>HV-9-1-03p interpretuje vybrané lidové a umělé písně</i>	<ul style="list-style-type: none"> používá hudební nástroje k reprodukci melodií hraje a tvoří doprovody s využitím nástrojů Orffova instrumentáře improvizuje do jednoduchých hudebních forem 	<i>Doprovod zvolených populárních písní, hudebně instrumentální hry s prvky elementárního komponování.</i> <i>Hra na hudební nástroje v rámci aktivního poslechu.</i>	
HV-9-1-04 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů <i>HV-9-1-04p rozeznává různé hudební žánry</i>	<ul style="list-style-type: none"> toleruje různé hudební styly a žánry zapojuje se do hudební a pěvecké realizace různých písní a skladeb 	<i>Realizace vybraných písní a skladeb klasické hudby, world music, populární hudby.</i>	
HV-9-1-05 rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí	<ul style="list-style-type: none"> pantomimicky a pohybově ztvární konkrétní 	<i>Pohybové hry v rámci aktivního poslechu a nácviku</i>	

<p><i>vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu</i></p>	<p>skladbu</p> <ul style="list-style-type: none"> • pohybově reaguje na tempové, dynamické a rytmicko-metrické změny • reprodukuje pohyby prováděné při tanci či pohybových hrách 	<p>skladeb.</p> <p><i>Hra na tělo a pohyb po prostoru s prvky improvizace.</i></p>	
<p><i>HV-9-1-06 orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • postihuje hudebně výrazové prostředky a významné sémantické prvky užité ve skladbě, chápe jejich význam pro pochopení hudebního díla • chápe funkci hudebních stylů a žánrů vzhledem k životu jedince a společnosti, kulturním tradicím a zvykům 	<p><i>Aktivní poslech děl klasické hudby, hudby filmové, populární i jazzové.</i></p>	
<p><i>HV-9-1-07 zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami</i> <i>HV-9-1-08 vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění</i> <i>HV-9-1-04p rozeznává různé hudební žánry</i> - pozorně vnímá znějící hudbu skladeb většího rozsahu - rozpozná vybrané hudební nástroje symfonického orchestru - uvede některá jména hudebních skladatelů a název některého z jejich děl</p>	<ul style="list-style-type: none"> • slovně charakterizuje hudební dílo • vytváří vlastní poučené soudy a preference • vnímá propojení hudby s dalšími druhy umění • dle svých schopností se orientuje v dějinách hudby. 	<p><i>Aktivní poslech děl klasické hudby, hudby filmové, populární i jazzové.</i></p> <p><i>Propojování aktivního poslechu s dalšími uměleckými druhy – výtvarným uměním, divadlem apod.</i></p>	<p>Navázání na historické období probírané v hodinách dějepisu.</p>